Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000166

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 23-01-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сеславська Євгенія Леонідівна
2. Yevheniya L. Seslavska

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCHID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: ОП 27186 Медицина (222 Медицина)

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11715

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.52

Тема дисертації:

1. Психічна дезадаптація у родичів хворих на деменцію (психопатологічна феноменологія, чинники формування, корекція та профілактика)
2. Mental maladaptation in relatives of patients with dementia (psychopathological phenomenology, factors of formation, correction and prevention)

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена розв’язанню актуальної задачі психіатрії з удосконалення діагностики, диференційованої корекції і профілактики психічної дезадаптації у родичів хворих на деменцію. Мета роботи: на підставі вивчення клініко-психопатологічної феноменології та ідентифікації інтер- і інтрапсихічних чинників формування психічної дезадаптації у родичів хворих на деменцію, розробити для даної категорії осіб диференційовану систему корекції і профілактики, та оцінити її ефективність. Науковою гіпотезою роботи стало наступне твердження: наявність, вираженість і варіативність клініко-психопатологічних феноменів психічної дезадаптації родичів пацієнтів з деменцією зумовлюються низкою факторів, серед яких провідне значення мають інтрапсихічні (резилієнтність, копінговий репертуар) і інтерпсихічні (тип ставлення до психічної хвороби родича, сімейна тривога, соціальна підтримка) параметри функціонування особистості. Індивідуальна комбінація даних чинників визначає особливості клінічної

картини та обумовлює потребу в диференційованих підходах до ведення таких пацієнтів. В ході роботи було здійснено клініко-психопатологічний аналіз стану психічної сфери родичів пацієнтів з деменцією та досліджено варіативність психопатологічних феноменів, характерних для даної групи осіб; виявлено зв'язок між якістю життя та станом психічної адаптації у родичів пацієнтів з деменцією; проаналізовано феномен сімейної тривоги та його взаємозв'язок зі станом психічної сфери у родичів пацієнтів з деменцією; досліджено резилієнтність і тип ставлення до психічної хвороби родича як фактори функціонування сімейної системи та формування психічної дезадаптації у родичів пацієнтів з деменцією; вивчено особливості долаючої поведінки та соціальної підтримки у родичів пацієнтів з деменцією, залежно від стану їх психічної сфери; визначено роль інтерпсихічних і інтрапсихічних чинників у формуванні психічної дезадаптації у родичів пацієнтів з деменцією; обґрунтовано, розроблено і оцінено ефективність впровадження системи диференційованої корекції і профілактики психічної дезадаптації у родичів хворих на деменцію. До дослідження були залучені 153 родичів (діти) хворих з встановленим діагнозом деменції відповідно до критеріїв МКХ-10, які спільно проживали і здійснювали догляд за пацієнтами з деменцією. Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні і доведенні того факту, що наявність, вираженість і варіативність клініко-психопатологічних феноменів психічної дезадаптації родичів пацієнтів з деменцією зумовлюються взаємодією інтрапсихічних (резилієнтність, копінговий репертуар) та інтерпсихічних (тип ставлення до психічної хвороби родича, сімейна тривога, соціальна підтримка) чинників. Встановлено, що індивідуальна комбінація цих параметрів детермінує особливості клінічної картини, рівень психічної адаптації та визначає потребу в диференційованих підходах до профілактики і корекції. Науково обґрунтовано клініко-психопатологічний профіль психічних порушень у родичів осіб з деменцією, який якісно відрізняється від інших груп: домінування депресивної та тривожної симптоматики у поєднанні з підвищеною міжособистісною сензитивністю й обсесивно-компульсивними феноменами при відсутності психотичних проявів. Цей профіль можна розглядати як специфічний маркер дистресу доглядальників. Доведено тісний зв'язок між якістю життя та психічною адаптацією родичів пацієнтів із деменцією; вперше виділено найчутливіші сфери якості життя, які страждають найбільше (емоційне благополуччя, автономність, соціо-емоційна підтримка, особистісна реалізація), що уточнює уявлення про механізми зниження якості життя внаслідок догляду за хворими на деменцію. Запропоновано новий підхід до розуміння сімейної тривоги як інтегрального маркера ризику психічної дезадаптації, що включає феномени провини, тривожності й напруженості, та може виступати як фактор дезадаптації або ресурс згуртованості залежно від інтенсивності та контексту. Вперше показано її градацію – від нормативної у психічно здорових родичів до клінічно значущої при розладах адаптації. Уточнено роль інтрапсихічних і інтерпсихічних чинників у формуванні психічної дезадаптації у родичів пацієнтів з деменцією. Встановлено, що резилієнтність та адаптивні копінг-стратегії виступають протективними факторами, тоді як неадаптивні стратегії, драматизуюче й деструктивне ставлення до хвороби, високий рівень сімейної тривоги та низька соціальна підтримка – чинниками ризику її розвитку. Таким чином створено багаторівневу модель взаємодії особистісних та сімейних ресурсів у родичів пацієнтів з деменцією. Вперше описано типологію ставлення родичів до психічної хвороби пацієнта як чинника функціонування сімейної системи. Доведено, що адекватне ставлення асоціюється зі збереженням адаптаційного потенціалу, тоді як драматизуюче та деструктивне – з високим ризиком конфліктності, стигматизації та дезадаптації

2. The dissertation work is devoted to solving an urgent problem of psychiatry – improving the diagnosis, differentiated correction and prevention of mental maladaptation in relatives of patients with dementia. The aim of the work is on the basis of studying clinical-psychopathological phenomenology and identification of inter- and intrapsychic factors of the formation of mental maladaptation in relatives of patients with dementia, to develop for this category of persons a differentiated system of correction and prevention, and to evaluate its effectiveness. The scientific hypothesis of the work became the following statement: the presence, severity and variability of clinical-psychopathological phenomena of mental maladaptation of relatives of patients with dementia are conditioned by a number of factors, among which intrapsychic (resilience, coping repertoire) and interpsychic (type of attitude to the relative's mental illness, family anxiety, social support) parameters of personality functioning have leading

significance. The individual combination of these factors determines the features of the clinical picture and conditions the need for differentiated approaches to the management of such patients. The study involved 153 relatives (children) of patients with an established diagnosis of dementia according to ICD-10 criteria, who lived together and cared for patients with dementia. Scientific novelty of the research lies in substantiating and proving the fact that the presence, severity and variability of clinical-psychopathological phenomena of mental maladaptation of relatives of patients with dementia are conditioned by the interaction of intrapsychic (resilience, coping repertoire) and interpsychic (type of attitude to the relative's mental illness, family anxiety, social support) factors. It was established that the individual combination of these parameters determines the features of the clinical picture, the level of mental adaptation and defines the need for differentiated approaches to prevention and correction. The clinical-psychopathological profile of mental disorders in relatives of persons with dementia, which qualitatively differs from other groups, was scientifically substantiated: the dominance of depressive and anxious symptomatology in combination with increased interpersonal sensitivity and obsessive-compulsive phenomena in the absence of psychotic manifestations. This profile can be considered a specific marker of caregiver distress. A close relationship between quality of life and mental adaptation of relatives of patients with dementia was proved; for the first time, the most sensitive domains of quality of life, which suffer the most (emotional well-being, autonomy, socio-emotional support, personal realization), were identified, which refines the understanding of the mechanisms of quality of life decrease as a result of care for patients with dementia. A new approach to the understanding of family anxiety as an integral marker of risk of mental maladaptation was proposed, which includes the phenomena of guilt, anxiety and tension, and may act either as a factor of maladaptation or as a resource of cohesion depending on intensity and context. For the first time its gradation was shown – from normative in mentally healthy relatives to clinically significant in adjustment disorders. The role of intrapsychic and interpsychic factors in the formation of mental maladaptation in relatives of patients with dementia was clarified. It was established that resilience and adaptive coping strategies act as protective factors, whereas non-adaptive strategies, dramatizing and destructive attitudes to illness, high level of family anxiety and low social support are risk factors of its development. Thus, a multilevel model of interaction of personal and family resources in relatives of patients with dementia was created. For the first time, the typology of relatives' attitudes toward the patient's mental illness as a factor of functioning of the family system was described. It was proved that adequate attitude is associated with preservation of adaptive potential, while dramatizing and destructive – with high risk of conflict, stigmatization and maladaptation

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Огоренко В.В., Шустерман Т.Й., Сеславська Є.Л. Психічна дезадаптація у родичів хворих на деменцію альцгеймеровського типу. Вісник морської медицини. 2023. №1 (98). С. 192-200
- 2. Огоренко В.В., Сеславська Є.Л. Клініко-психопатологічний аналіз стану психічної сфери родичів пацієнтів з деменцією. Український вісник психоневрології. 2024. Том 32, вип. 2 (119). С. 53-60
- 3. Сеславська Є.Л. Феномен сімейної тривоги у родичів пацієнтів з деменцією: наявність, структура, взаємозв'язок зі станом психічної сфери. Медицина сьогодні і завтра. 2024. № 93(4). С. 58-66

- 4. Сеславська Є.Л. Аналіз стану резилієнтності та типу ставлення до психічної хвороби родича як факторів функціонування сімейної системи в родинах пацієнтів з деменцією. Експериментальна і клінічна медицина. 2024. 93(4). С. 24-32
- 5. Сеславська Є.Л. Порівняльний аналіз інтерпсихічних і інтрапсихічних ресурсів родичів пацієнтів з деменцією залежно від стану їх психічної адаптації. Український вісник психоневрології. 2024. Том 32, вип. 3 (120). С. 70-77
- 6. Огоренко В.В., Сеславська Є.Л. Система диференційованої корекції і профілактики психічної дезадаптації у родичів хворих на деменцію, та її ефективність. Український вісник психоневрології. 2025. Том 33, вип. 1 (122). С. 43-53.
- 7. Шустерман Т., Огоренко В., Сеславська Є. Дезадаптація членів сім'ї хворих на деменцію альцгеймерівського типу. Психосоматична медицина та загальна практика. 2022. Том 7, № 2. e0702368

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0118U001281

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Огоренко Вікторія Вікторівна

2. Viktoriia V. Ohorenko

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0003-0549-4292

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хаустова Олена Олександрівна

2. Olena O. Khaustova

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-8262-5252

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Маркова Маріанна Владиславівна
2. Marianna V. Markova

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 19.00.04

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0003-0726-4925

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 01896866

Місцезнаходження: Проспект Науки, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марута Наталія Олександрівна
2. Nataliia A. Maruta

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-6619-9150

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа “Інститут неврології, психіатрії та наркології імені П.В. Волошина Національної академії медичних наук України”

Код за ЄДРПОУ: 02012148

Місцезнаходження: вул. Академіка Павлова, Харків, Харківський р-н., 61068, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколенко Алла Євгенівна
2. Alla Y. Nikolenko

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 14.01.16

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0001-5523-8858

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Кальбус Олександр Іванович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Кальбус Олександр Іванович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Макаренко Ольга Володимирівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Тетяна Анатоліївна